

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ

АКТУАЛЬНІ
ФІЛОСОФСЬКІ,
ПОЛІТОЛОГІЧНІ
ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
ЛЮДИНИ І СУСПІЛЬСТВА
У ДИНАМІЧНОМУ
ТА ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

МІЖНАРОДНА
НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ

8-9 лютого
2019

ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ГУМАНІТАРНИЙ ІНСТИТУТ

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

**АКТУАЛЬНІ ФІЛОСОФСЬКІ,
ПОЛІТОЛОГІЧНІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
І СУСПІЛЬСТВА У ДИНАМІЧНОМУ
ТА ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ**

8-9 лютого 2019 р.

м. Київ

УДК 316.3(063)
А43

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ:

Ляшко О. О. – к.ю.н., доцент, директор Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського; **Попов В. Ж.** – д.ін, професор, тавідувач кафедри філософії та історії Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського; **Горбань О. В.** – д.філос.н., професор кафедри філософії Київського міського університету імені Бориса Грінченка; **Тарясюк Л. С.** – д.філос.н., доцент, доцент кафедри філософії та історії Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського; **Тимошиско Т. С.** – к.філос.н., доцент, доцент кафедри філософії та історії Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського; **Кудря І. Г.** – д.філос.н., доцент кафедри філософії та історії Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського; **Вінтонів-Бахарсва С. З.** – к.філос.н., доцент, доцент кафедри філософії та історії Навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського.

А43 **Актуальні філософські, політологічні та культурологічні проблеми розвитку людини і суспільства у динамічному та глобалізованому світі: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 8–9 лютого 2019 р.** – Київ: Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського, 2019. – 92 с.

ISBN 978-966-916-741-5

У збірнику представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні філософські, політологічні та культурологічні проблеми розвитку людини і суспільства у динамічному та глобалізованому світі», яка відбулася на базі Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського 8–9 лютого 2019 р. .

УДК 316.3(063)

ЗМІСТ

НАПРЯМ 1. СОЦІАЛЬНА ФІЛОСОФІЯ

Бучин О. П.

Міфологія і філософія у сучасному суспільному бутті 5

Карнець Л. А., Шпанько Т. С.

Феномен освітньої реальності в інформаційному суспільстві 9

Окорочова В. В.

Суспільство майбутнього в концепції Ф. М. Есфендіарі..... 13

Прокопович Л. В.

Маски в соціальному «театрі»: свобода чи обмеження? 16

НАПРЯМ 2. ФІЛОСОФСЬКА АНТРОПОЛОГІЯ

Сакун А. В.

Рефлексії антропного принципу у філософії..... 19

НАПРЯМ 3. ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ

Кудря І. Г.

Ідея народного суверенітету: минуле і сьогодення..... 23

Чура О. В.

КПУ в західних областях України після провалу заколоту ДКНС..... 26

НАПРЯМ 4. ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ ТА ІНСТИТУТИ

Артеменко Р. О.

Ідея громадянського суспільства у працях Платона і Арістотеля та її значення для розвитку сучасної України 30

Бокоч В. М.

Автокефалія православної церкви України: взаємозв'язок релігії і політики..... 34

НАПРЯМ 5. КУЛЬТУРОЛОГІЯ

Баранова Н. М.

Естетизм української культурної традиції як чинник національної ідентичності..... 38

Громченко В. В.

До проблеми самоактуалізації митця в сучасному полікультурному просторі..... 42

Дружинець М. І.

Масова культура та її функціональні блоки 45

Ключинська Н. В.

Герменевтичні кола у сучасному історично інформованому виконавстві..... 48

Прокопович Л. В.,

*доцент кафедри культурології, мистецтвознавства та філософії культури
Одеського національного політехнічного університету*

МАСКИ В СОЦІАЛЬНОМУ «ТЕАТРИ»: СВОБОДА ЧИ ОБМЕЖЕННЯ?

На тлі глобальних цивілізаційних змін, смислових та ціннісних трансформацій, які зараз переживає людство, непохитним залишається прагнення людей до театралізації деяких видів своєї діяльності [6; 7].

Прояв театральності в різних сферах мистецтва і житті М. Євреїнов пояснював «волею до театру», яка притаманна всьому людству: життя, поміщене в шаблонні рамки, сприймається, як нудне і прісне, і щоб його урізноманітнити, люди грають, уявляючи себе та інших не тими, ким вони є насправді [2].

Але ж театр також передбачає рамки. Рамки, які задаються сюжетом, жанром, ролями, амплуа... Так в чому ж сенс заміни одних рамок на інші?

Чи все ж таки йдеться не про заміну життя театром, а про погляд на життя, як на театр? Тобто сутність і форми соціальної реальності можна осмислювати, застосовуючи поняття «театр», як дослідницьку метафору/концепцію [8]. Ця концепція, зокрема, дозволяє деякі аспекти відносин особистості із суспільством пояснювати через концепт «маска».

У своїй останній книзі «Театр як ескейп», А. Г. Баканурський навів багатющий розсип висловлювань відомих людей – вчених, режисерів, акторів – про те, що таке театр, театральність, гра. Зокрема, процитував психолога Мешке, якій зазначав, що одним із конструктів театралізації є маска, яка виконує «особистісно-оберегову» функцію. Маска, на думку Мешке, – це не лише те, що людина показує, а й те, за чим вона може ховати себе від себе. «Маска, – доповнив цю думку А. Г. Баканурський, – крім всього, надає людині можливість деякий час знаходитись у стані інакшості, тобто бути не самою собою, задовольняючи, таким чином, одну з найважливіших потреб особистості» [1].

Можливо, прагнення «ховати себе від себе», «бути не самим собою» і є найважливішою потребою особистості, але чи можна говорити про те, що це – основна функція маски? В театрі, як виді мистецтва, мабуть, так. В карнавалі/маскарад – також. А в «театрі» життя? Адже будь-яка маска, яку «надіває» людина, – це її маска. Навіть якщо ця маска нав'язана обста-

винами, з великого різноманіття варіантів людина обирає (або вигадує) ту, яка краще за всіх підходить саме їй. Отже, маска індивіда — це він, індивід, і є. Це його спроба знайти себе іншого. Точніше, що одного себе. Ще одну грань своєї особистості [5]. Надіваючи «маску», людина грає. А гра, як зауважив Герман Гессе, дає людині можливість знайти саму себе через «програвання» той тисячі облич, які зосереджені в ній одній.

Такі погляди співвідносяться і з концепцією множинності соціальної особистості, запропонованою Вільямом Джеймсом. Згідно з цією концепцією, людина, оскільки вона бере участь в багатьох різних соціальних групах, має стільки ж різних соціальних «Я», скільки існує груп, до яких входять особи, думка яких для неї є важливою. Взаємодія при цьому відбувається не стільки між індивідами як суб'єктами, цілісними і нероздільними, скільки між різними їх соціальними «обличчями», «масками» персонажів, яких вони зображають.

Про необхідність дискурсу ролей всередині суб'єкта говорить і С. Корнеєв, намагаючись визначити, що дає людині маска – свободу або несвободу. Логіка маски (рольова гра, набір штампів), на його думку, прагне підкорити собі людину, будучи міцно укоріненою в культурний простір вистави. Занурюючись у несвободу спектаклю, людина зникає, вважаючи себе вільною, насправді забуваючи про власну логіку вчинків, про себе справжню. Подолати цю несвободу можна, якщо особистість буде здійснюватись як неформалізований закон руху крізь маски і ролі разом із дискурсами, або виставами, у які вони вбудовані [3].

Втім, якщо говорити про маски не в переносному сенсі, а в буквальному, то слід враховувати, що частиною соціального «театру» є карнавал, який зараз переходить з міських вулиць та майданів в Інтернет. Нікнейми, аватарки – це, по суті, маски, скриваючись за якими можна порушувати будь-які норми, правила, табу. Анонімність, що притаманна інтернет-простору, створює умови для карнавалізації соціальної комунікації, коли власне комунікація іноді вже не є метою, а стає лише приводом для «безчинств» (тролінг, булінг, фальсифікації і т.ін.). Тут маска є засобом приховати не «себе від себе», а себе від суспільства, уникаючи його відповідних дій (осудження, покарання). Відсутність індивідуальної відповідальності стає все більш характерною ознакою не лише інтернет-простору, а й інших «спектаклів» сучасного «театру» життя. «Той, хто охоче бере участь у перформансі, флешмобі, форумі, ток-шоу, робить це лише сподіваючись на

анонімність, спонтанність та безвідповідальність, керуючись потребою у колективі й відчутті спільності» [4].

Отже, маски в соціальному «театрі» створюють обмеження для індивіда в особистісному плані, але сприяють певній його свободі в соціальному житті. Незважаючи на суперечливість маски як філософського концепту, слід визнати, що вона може суттєво впливати на соціальну комунікацію та соціальні відносини.

Список використання джерел:

1. Баканурский А.Г. Театр как эскейп: исследовательский очерк. Херсон: Гринь Д.С., 2015. 120 с.
2. Евреинов Н.Н. Театр как таковой. Одесса: Негоциант, 2003. 45 с.
3. Корнев С. Имидж в эпоху спектакля. URL: <http://www.inache.net/signs/30>.
4. Мелякова Ю.В. Буття права та буття у праві: від перформативу до перформансу. Вісник Національного університету «Юридична академія України імені Ярослава Мудрого». 2018. № 1(36). С. 90–113.
5. Прокопович Л.В. Визуализация культурной идентичности посредством костюмных украшений как форма театрализации повседневности. ScienceRise. 2016. № 11(28). С. 15–19.
6. Прокопович Л.В. Дослідження генезису театру та театралізації життя як феноменів європейської культури. Evropský filozofický a historický diskurs (European philosophical and historical discourse). 2018. V. 4, Iss. 3. P. 112–117.
7. Прокопович Л.В. Исследование артистизма и театральности в спорте как в культурной практике. Молодий вчений. 2018. № 7(59). С. 350–353.
8. Прокопович Л.В. Театрализация социокультурной коммуникации: методологическое обоснование исследовательского подхода. ScienceRise. 2017. № 7(36). С. 29–32.

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

«АКТУАЛЬНІ ФІЛОСОФСЬКІ,
ПОЛІТОЛОГІЧНІ ТА КУЛЬТУРОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ЛЮДИНИ
І СУСПІЛЬСТВА У ДИНАМІЧНОМУ
ТА ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ»

(м. Київ, 8–9 лютого 2019 р.)

Підписано до друку 13.02.2019. Формат 60x84/16.
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Цифровий друк.
Умовно-друк. арк. 5,35. Тираж 300. Замовлення № 0219–22.
Ціна договірна. Віддруковано з готового оригінал-макета.

Видавничий дім «Гельветика»
73021, м. Херсон, вул. Паровозна. 46-а, офіс 105.
Телефон +38 (0552) 39 95 80
E-mail: mailbox@helvetica.com.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 6424 від 04.10.2018 р.